

Lausunto koskien Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen opiskelijavalintaa sekä nivelvaiheen yhteistyötä perusopetuksen kanssa

Vaativan erityisen tuen ammatillisen koulutuksen siirtyminen osaksi yhteishakua on selkiyttänyt hakeutumisen kokonaisuutta. Yhteishaun valintapäätösten julkaisemisen aikataulu on kuitenkin aiheuttanut nivelvaiheen tiedonsiirtoa heikentävän tilanteen, joka vaikuttaa kaikkein eniten yksilöllistä tukea tarvitsevien hakijoiden tukitoimia koskevan tiedon siirtämiseen merkittävästi.

Ehdotamme muutosta työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen haku- valintamenettelyyn, jotta voidaan varmistaa sujuva siirtymä perusopetuksesta toisen asteen koulutukseen.

Tällä hetkellä yhteishaun valintapäätökset julkaistaan kesäkuun puolessa välissä.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen hakijoista merkittävä osa ei hakeudu muihin koulutuksiin. Noin neljännes Telma -koulutuksen hakijoista hakee yhteishaussa vähintään yhteen muuhun koulutukseen (joka on useimmin Valma -koulutus). Kokemuksen perusteella useimmiten tällaisissa tilanteissa Telma -koulutus on osoittautunut hakijalle soveltuvimmaksi hakuvaihtoehdoksi.

Koulutuksen järjestäjillä on käytännössä valmius toteuttaa hakumenettely sekä tehdä valintapäätökset Telma -koulutuksen hakijoiden osalta keskimäärin noin 1-1,5 kuukauden aikana haun päättymisestä. Nykyisellä haku aikataululla valintapäätökset voidaan tehdä toukokuun alkuun mennessä.

Eniten yksilöllistä tukea tarvitsevien hakijoiden kohdalla on merkittävää hyötyä siitä, että opiskelijaksi valitun hakijan verkoston kanssa voidaan toteuttaa yksilöllinen tiedon ja osaamisen siirtoprosessi. Tätä on aikaisemmin toteutettu siten, että opettajat tai ohjaajat ovat olleet tulevan opiskelijan peruskoulussa tutustumassa tulevaan opiskelijaan toukokuun aikana. Arjessa tarvittavista tukitoimista on tällä tavalla saatu ensi käden tietoa, jota on usein vaativa siirtää ainoastaan dokumenteilla.

Nivelvaiheen tiedonsiirron merkitys on korostunut erityisesti vaikeasti kehitysvammaisten sekä autismin kirjon henkilöiden kohdalla, joille ohjauksen ja toimintaympäristön johdonmukaisuus ja jatkuvuus ovat korostuneessa roolissa. Tieto tulevasta opiskelupaikasta heijastuu myös erilaisten palveluiden järjestämiseen (esimerkiksi kuljetuspalvelut tai iltapäivähoidon palvelut), joiden ennakointi edesauttaa perheiden arjen järjestelyitä.

Ehdotamme, että työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutukseen hakeutumista tarkastellaan ja kehitetään kokonaisuutena siten, että erityinen tuki sekä palvelut voidaan järjestää mahdollisimman laadukkaasti, ja opiskelijoiden koulutuspolkua voidaan ennakoida nykyistä varhaisemmassa vaiheessa. Uudistunut oppivelvollisuuslainsäädäntö korostaa tätä tarvetta.

Näkemyksemme mukaan nivelvaiheen yhteistyö toteutuu parhaiten siten, että valintapäätökset toiselle asteelle tehdään ja julkistetaan riittävän ajoissa ennen perusopetuksen päättymistä. Osallistumme mielellään keskusteluun mahdollisista ratkaisuvaihtoehdoista tai käytännön järjestelyistä asiaan liittyen.

Helsingissä 13.4.20210

Antti Aavikko, Ammattiopisto Live
Hannu Koivula, Ammattiopisto Luovi
Jukka Kujala, Kiipulan ammattiopisto
Tiina Meriläinen, Ammattiopisto Spesia
Jaro Koikkalainen, Aitoon koulutuskeskus
Anna-Lena Forsman, Optima Samkommun